

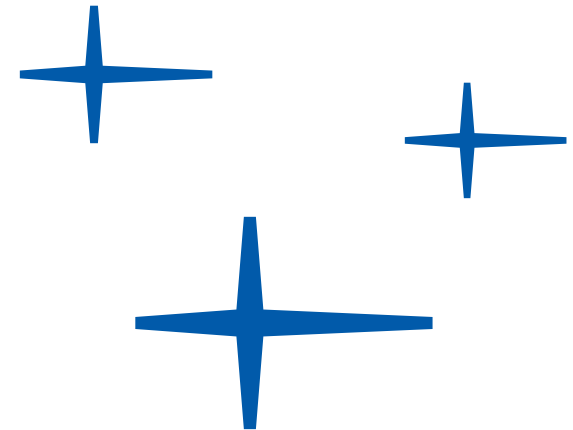
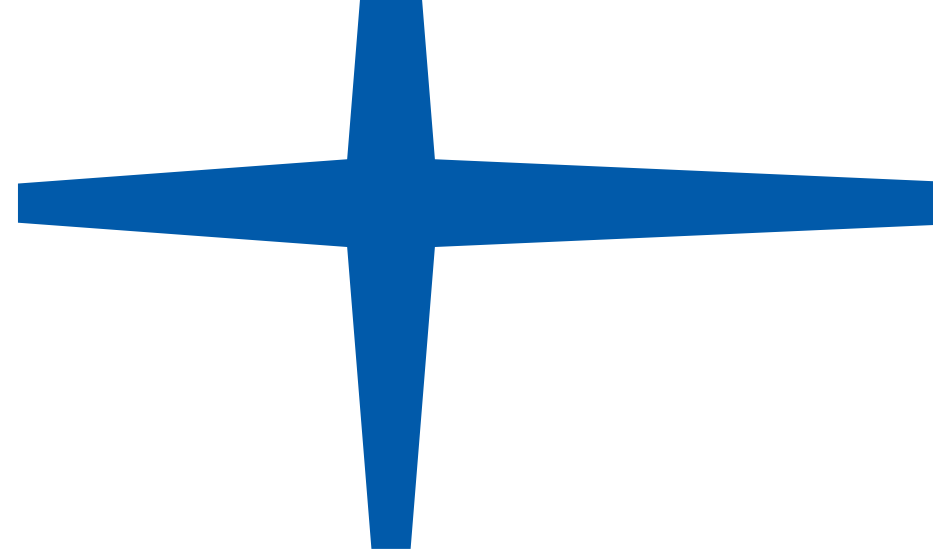
Kerho
käyntiin
-opas

Opas kerho- ja
harrastustoiminnan
käynnistämiseen
koulussa 2018

Sisällys

Tärkeitä henkilöitä kerhotoiminnan organisoinnissa	3
Koulujen yhteistyökumppaneita kerhojen järjestämisessä	5
Kunta- ja koulukohtainen ohjeistus	6
Paikallisen yhteistyön käynnistäminen	7
Kerhotoiminnan aloittaminen	8
Muistatohan huomioida myös nämä!	11
Ohjaajien osaaminen	13

Tämä opas tarjoaa tietoa 3.sektorin toimijoille kerho- ja harrastustoiminnan järjestämisestä koulupäivän yhteydessä. Opas on tehty erityisesti urheiluseuroja silmällä pitäen, mutta monet asiat soveltuvat minkä tahansa yhdistyksen toimintaan.

OPPAAN LUETTUASI YMMÄRRÄT...

- ...keitä toimijoita koulun kerhotoiminnassa ja sen taustalla on mukana.
- ...miten kerhotoimintaa yksittäisellä tai useammalla koululla voi lähteä yksin tai yhdessä muiden yhdistysten kanssa käynnistämään.
- ...kerhotoiminnan perustoimintaperiaatteet sekä miten se nivoutuu koulun toiminnan yhteyteen.
- ...millaisista asioista kerhotoiminnan käynnistämisen yhteydessä tulee sopia ja kenen kanssa.
- ...milloin on oikea aikaikkuna edistää asioita.

Oppaassa puhutaan yleisesti kerhoista ja kerhotoiminnasta. Samat asiat soveltuvat myös koulupäivän yhteydessä tapahtuvan harrastustoiminnan järjestämiseen.

Tärkeitä henkilöitä kerhotoiminnan organisoinnissa

Kunnan kerhokoordinaattori

Kunnan kerhokoordinaattorin tehtäväkuviin lukeutuu monesti yhteistyön kehittäminen koulujen ja muiden harrastuspalveluiden tuottajien kanssa. Hän selvittää kiinnostusta yhteistyöhön paikallisilta seuroilta, yhdistyksiltä ja seurakunnilta sekä kartoittaa alueella kerhotoimintaan soveltuvia vapaita tiloja. Lisäksi hän voi varmistaa, että alueella jo olemassa oleva harrastustoiminta ei ole päällekkäistä suunnitellun kerhotoiminnan kanssa. Näin alueellinen tarjonta saadaan monipuolisemmaksi.

- Vastaa Opetushallituksen kerhoavustuksen kohdentamisesta kouluille
- Kehittää yhteistyötä koulujen ja paikallisten toimijoiden välillä
- Ehkäisee harrastustoimintojen päällekkäisyydet alueilla
- Tiedottaa kuntalaisille koulujen kerhotoiminnasta
- Kartoittaa kerhotoimintaan soveltuvia vapaita tilat kerhojen käyttöön kouluilta ja lähiympäristöistä
- On aktiivisesti yhteydessä rehtoreihin, kerhohyödysopettajiin ja vanhempainyhdistyksiin/vanhempiin
- Kouluttaa kerhotoiminnassa mukava olevia tahoja
- Koordinaattori osaa ohjata seuran joko mukaan seuraavaan seurataapaamiseen tai olemaan yhteydessä koulun kerhohyödyshenkilöön (rehtori/kerhohyödysopettaja).

Rehtori

Rehtori on merkittävässä asemassa kerhotoiminnan monipuolistamisessa, kehittämisessä ja vakiinnuttamisessa koulun toimintaan.

- Vastaa koulun lukuvuosisuunnitelman laatimisesta, missä kerhotoiminta on yksi osa.
- Mahdollistaa yhteistyön kotien, vanhempainyhdistyksen, paikallisten toimijoiden, oppilashuoltoryhmän ja oppilaskunnan hallituksen kanssa
- Valitsee kerhohyödysopettajan yhdessä opettajakunnan kanssa
- Vastaa kerhonohjaajien palkkaamisesta ja perehdyttämisestä yhdessä kerhohyödysopettajan kanssa
- Huolehtii kerhojen tilajärjestelyistä, lukujärjestyksien laadinnasta, koulukyydityksistä ja iltavalvonnasta

Kerhoyhdysopettaja

Kouluissa, joissa on paljon kerhotoimintaa, opettajat valitsevat usein keskuudestaan kerhoyhdysopettajan. Hänen tehtävä on tukea koulun rehtoria, kerhonojajia ja oppilaita heidän vanhempineen koulun kerhoihin liittyvissä asioissa. Hän voi toimia koulun yhteishenkilönä kuntaan, koteihin, kerhonojajiin ja muihin sidosryhmiin rehtorin puolesta. Lisäksi kerhoyhdysopettaja toimii usein koulun kerhoihin liittyvän sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen vastuuhenkilönä.

- Toimii rehtorin, kerhonojajien sekä oppilaiden tukena ja on kerhoasiantuntija opettajankokouksissa ja oppilashuoltoryhmissä
- Huolehtii kerhonojajaan kansion päivittämisestä sekä ohjaajien perehdytyksestä rehtorin kanssa
- Ylläpitää oppilaiden kerhoilmoitustaulua ja huolehtii oppilaskunnan sekä vanhempien osallisuudesta toiminnan järjestämisessä ja kehittämisessä
- Osallistuu kunnan kerhokoordinaattorin järjestämiin kerhotilaisuuksiin
- Kouluilla voi olla kerhojen järjestämisen osalta monenlaisia yhteistyömuotoja eri toimijoiden kanssa. Alueelliset ratkaisut ovat suositeltavia. Yhteistyö hyödyttää usein molempia osapuolia: koulu saa uusia ohjaajia sekä kerhoja ja yhteistyökumppani näkyvyyttä ja tunnettavuutta alueella. Samalla lasten ja nuorten palveluiden päällekkäisyys alueella vähenee ja harrastusmahdollisuudet laajenevat.

Kouluterveydenhoitaja

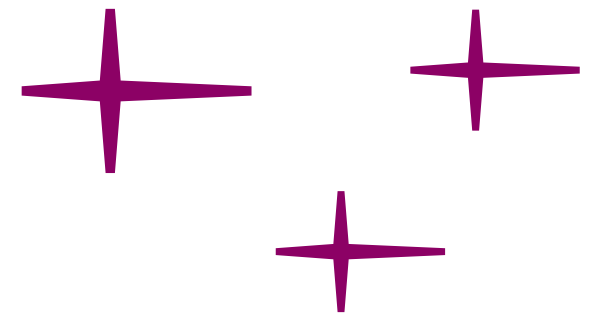
Riippuen kouluista, terveydenhoitaja voi olla hyvä yhdyshenkilö kerhotoiminnan käynnistämiseksi, sillä hän tapaa kaikki lapset ja on perillä terveyden edistämisen ja ongelmien ennalta ehkäisyn tarpeista mitä koulussa olevilla lapsilla on. Etenkin kun puhutaan liikunnallisista matalan kynnyksen tai erityisoppilaille suunnatuista harrastuskerhoista, terveydenhoitajan kautta voi löytyä ajatuksia kerhoihin ohjaamisesta hyvällä yhteistyöllä. Terveydenhoitajat voivat olla esimerkiksi kutsuissa lapsia kerhoihin (kutsu-kerhot).

Muita tärkeitä viiteryhmiä

- Erityisopettajat
- Oppilashuoltoryhmät
- Koulukuraattorit
- Liikkuva Koulu koordinaattori ja yhteysopettaja

Selvitä tilanne kunnan tai koulun (rehtorin) kautta minkä ryhmien kanssa halutuissa kouluissa kerho- tai harrastusasiaa on hyvä edistää.

Koulujen yhteistyökumppaneita kerhojen järjestämisessä

Vanhempainyhdistys

Vanhempien järjestämä harrastekerhotoiminta usein vaihtelee sen mukaan, mitä lapset toivovat ja mihin vanhemmat ovat valmiita sitoutumaan. Vanhemmat voivat toimia koulujen yhteistyökumppaneina yksin tai järjestäytymällä vanhempainyhdistyksiksi. Yksittäiset vanhemmat voivat tukea koulujen harrastekerhoja monin eri tavoin ja olla paikallisesti tärkeitä kerhojen mahdollistajia. Järjestäytymisen vanhempainyhdistykseksi tuo kerhotoimintaan ja sen kehittämiseen suunnitelmallisuutta sekä jatkuvuutta. Se voi halutessaan ottaa suurenkin roolin harrastekerhotoiminnan järjestämisessä ja koordinoida kaikkea toimintaa.

Järjestöt, yhdistykset ja muut paikalliset 3.sektorin toimijat

Paikalliset järjestöt ovat suuri voimavara koulujen harrastekerhojen toiminnan järjestämisessä. Niiden laaja osaaminen takaa kerhotarjontaan vaihtelua rikastuttaen samalla paikallista koulujen tarjoamaa harrastustoimintaa. Koulujen ja järjestöjen yhteistyö lisää myös paikallista yhteisöllisyyttä. Paikallisia järjestöjä ja yhdistyksiä voivat olla esim. urheiluseurat, 4H-yhdistykset, MLL-yhdistykset, Partio, kansalaisopistot, nuorisoseurat, Wau ry., ym. vastaavat toimijat.

Seurakunnat

Seurakuntien lapsi- ja nuorisotyö on laajaa ja sitä voi hyödyntää koulujen harrastekerhotoiminnan järjestämisessä. Kouluympäristössä järjestetyt kerhot ovat kaikille lapsille avoimia uskontokunnasta tai siihen kuulumattomuudesta riippumatta. Mahdollisesta uskonnollisuuteen liittyvästä toiminnasta tulee tiedottaa koteihin ja perheiltä on suotavaa pyytää lupa hartaushetkiin osallistumisesta esimerkiksi ilmoittautumisen yhteydessä.

Kunnallinen kulttuuri-, nuoriso- ja sosiaalitoimi

Kunnan kulttuuri-, nuoriso- ja sosiaalitoimi voivat olla hyvä yhteistyökumppani harrastekerhojen järjestämisessä. Ne tarjoavat paitsi apua toiminnan järjestämiseen ja ohjaajan hankintaan, myös avustuksia kerhojen järjestämiseen. Lisäksi ne voivat tukea yksittäisten lasten kerhomaksuja.

Laatukriteerit

Kunnan ja koulun tehtävä kerhojen järjestämisessä

Opetuksen järjestäjän on sitouduttava kerhotoiminnan kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen. Järjestäjä vastaa siitä, että toimintaa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti hallinnonalojen, kolmannen sektorin toimijoiden ja koulujen sidosryhmien yhteistyönä. Kerhotoimintaa tulee myös hyödyntää osana lasten yleistä, tehostettua ja erityistä tukea.

Kunnan kerhotoiminnan järjestämisen perustan muodostavat ja sen laatuun vaikuttavat rakenteelliset tekijät kuten lainsäädäntö, rahoitus ja hallinto sekä sisällölliset tekijät kuten osallisuuden lisääminen, sosiaalisten taitojen sekä luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen, että harrastamisen, koulun ja kodin kasvatus-työn tukeminen. Koulun kerhotoiminta on yksi kunnan tavoista toteuttaa kunnan lapsiin ja nuoriin liittyvää kehittämistyötä- ja ongelmien ennaltaehkäisyä.

Koulun tehtävä on huolehtia, että kaikki kerhotoimintaa järjestävät tahot toimivat samojen toiminta-periaatteiden mukaan. Toiminnan tulee olla monipuolista ja kehittävää sekä oppilaiden erilaiset tarpeet huomioivaa. Kerhot ovat osa oppilaiden turvallista koulupäivää.

Koulun tulee varmistaa, että kerho-ohjaajilla on riittävä osaaminen monipuolisten kerhojen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Ohjaajan on kyettävä huomioimaan myös koulun, oppilaiden sekä vanhempien toiveet.

Hyvä yhteistyö koulun ja kerhojen ohjaamisesta vastaavan tahon välillä helpottaa toiminnan jatkuvaa arviointia ja kehittämistä. Koulun tulee taata ohjaajalle tarvittava taustatuki kerhotoiminnan järjestämiselle.

Laadun kehittämisen kysymyksiä

1. Miten opetuksen järjestäjä vakiinnuttaa toiminnan kunnan rakenteisiin?
2. Miten kerhotoiminnan kehittämisestä ja pitkäjänteisyydestä huolehditaan?
3. Miten kerhotoiminnan resurssit vastaavat kysynnän ja järjestämisen tarpeeseen?
4. Miten varmistetaan kerhonoijaajien osaaminen?
5. Miten kerhotoiminnan suunnittelussa huomioidaan tuen eri muodot?
6. Miten toiminnan laajuutta, toteutusta ja kehittämistarpeita seurataan?
7. Miten arvioinnissa nousseet kehittämiskohteet huomioidaan toiminnan suunnittelussa?

Kunta- ja koulukohtainen ohjeistus

Useilla kouluilla on kerho-ohjaajien perehdytykseen tehty oma kerho-ohjaajan perehdytyskansio tai tiedot sähköisesti kerättyinä johonkin paikkaan. Vastaava info voi löytyä myös kunnalta kuntakohtaisena. Jokaisen yhdistyksen on hyvä varmistaa, että koululla toimiva ohjaaja on saanut riittävät tiedot turvallisen kerhon järjestämiseen.

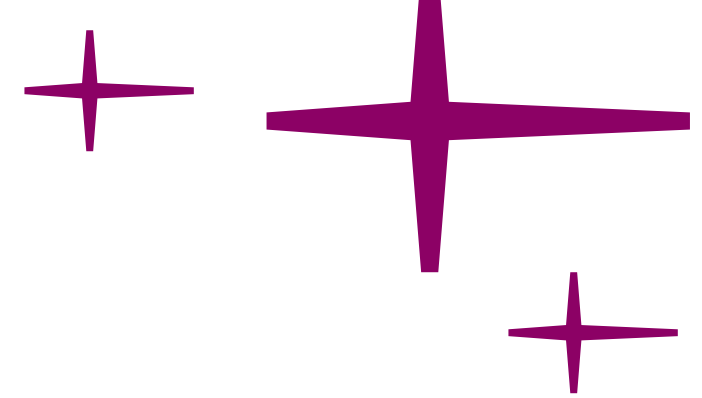
Hyvä kerho-ohjaajan perehdytys sisältää:

- Opetussuunnitelman perusteiden kerhotoimintaa koskevat tavoitteet ja kerhotoiminnan laatuosuositukset
- Koulun opetussuunnitelman kerhotoimintaa koskevat maininnat
- Koulun toiminta-ajatuksen
- Koulun järjestyssäännöt
- Kodin ja koulun yhteistyötä koskevat ohjeet tai pelisäännöt
- Ohjeet tilojen ja välineiden käytöstä
- Vastuu- ja vakuutusasiat
- Säädöksen oppilaan fyysisestä koskemattomuudesta
- Lastensuojelulain ilmoitusmenettelyn
- Salassapitovelvollisuusmääräykset
- Koulun toimintastrategiat poikkeustilanteisiin: kiusaamisen ehkäisy-, kriisi- ja turvallisuusstrategiat
- Iltavalvontaa ja koulukydytöksiä koskevat tiedot
- Sijaisjärjestelyt
- Kerhohyödyshenkilön ja rehtorin yhteystiedot

Paikallisen yhteistyön käynnistäminen

Laadukas kerhotoiminta edellyttää hyvää organisointia sekä resursointia. Toiminnan laadun näkökulmasta suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus ja sitoutuminen ovat avainasemassa.

Kerhotoimintaa kehitetään usealla eri tasolla. Kolmannen sektorin toimijoiden kannattaa ensin ottaa yhteys kuntaan ja siellä asioiden parissa toimivaan henkilöön, esim. kunnan kerhokoordinaattoriin. Kunnan tavoitteena on varmistaa monipuolinen ja alueellisesti tasapuolinen kerhotarjonta sekä kerätä yhteen kerhotoiminnan järjestämisestä kiinnostuneita osapuolia. Kerhokoordinaattorilla on paras tietämys alueen kerhotoiminnasta sekä mahdollisuuksista perustaa uusia kerhoja kouluille. Kunnan kerhokoordinaattorin tehtäviin lukeutuu yhteydenpito koulujen rehtoreiden, kerhoyhdysopettajien, vanhempainyhdistysten sekä vanhempien kanssa. Kerhokoordinaattorin työnkuvaan voi liittyä myös kerhotoiminnan ohjaajien koulutuksen suunnittelu ja järjestäminen.

Alueen yhdistykset (urheiluseurat ja muut paikalliset toimijat) voivat järjestää tapaamisia, joissa he käyvät läpi, mielellään yhteistyössä kunnan kanssa, koulujen kerhotoiminnan tavoitteita sekä tarkemmin koulun toimintaa, vel-

voitteita ja järjestyssääntöjä. Näin syntyy yhteinen käsitys siitä, millaisia matalan kynnyksen ja kerhotoiminnan mahdollisuuksia paikkakunnalla on ja ketkä toimijat haluavat olla yhteistyössä synnyttämässä monipuolista toimintaa. Kokoontuminen mahdollistaa toisten kokemuksien sekä hyviksi koettujen toimintamallien hyödyntämisen. Luomalla paikkakuntaakohtaisesti tai alueellisesti yhteiset kerhotoiminnan ohjeistukset vältetään päällekkäiseltä työltä ja voidaan käyttää yhteisiä ohjaaja- ja välineresursseja.

Ennen kerhotoiminnan alkua jokaisen ohjaajan tulee saada koululta ohjeistus koulun järjestyssääntöihin, pelastussuunnitelmaan ja toimintatapoihin. Koulukohtaisesta perehdytyksestä vastaa koulun rehtori tai koulun opettajista valittu kerhoyhteyshenkilö. Kerho-ohjaajille kannattaa kerätä oma perehdytyskansio tai sähköisesti paikka mihin tiedostot kerätään.

1) Kuntatason tapaaminen tai tarpeen selvittäminen

- Kokonaiskuva alueen kerhotoiminnasta: kouluista, yhteyshenkilöistä, kerhotarjonnasta ja -tarpeista
- Toiminnan koordinointi, arviointi, kehittäminen ja suunnittelu
- Yhteyshenkilö: usein kunnan kerhokoordinaattori/kerhoasioista vastaava

2) Yhdistysten tapaaminen

- Käydään läpi kouluissa järjestettävän kerhotoiminnan tavoitteita ja niihin liittyviä velvoitteita. Tutustutaan kouluun toimintaympäristönä.
- Kartoitetaan kiinnostuneet halukkaat yhteistyökumppanit
- Sovitaan kerhotoiminnan tavoitteista, toimintatavoista ja vastuista
- Hyödynnetään verkostoa kerhotoiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä (esim. yhteiset materiaalit, ohjaajat, suunnitelmat, bussikuljetukset tms.)

3) Koulun ja yhdistysten tapaaminen

- Yhdistysten perehdyttäminen koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin
- Käytännön järjestelyistä ja aikatauluista sopiminen: tilat, välineet, toiminnan sisällöt, ilmoittautuminen, palkanmaksu, sijaisjärjestelyt, viestintä, markkinointi jne.

Kerhotoiminnan aloittaminen

Päätös uuden kerhon perustamisesta kannattaa tehdä ajoissa. Syksyllä käynnistyvän kerhon perustamisesta kannattaa sopia jo kevättalvella. Ajoissa tehty käynnistämispäätös antaa mahdollisuuksia rekrytoida kerhoihin sopivia toimijoita, varata halutut tilat ja välineet käyttöön sekä valmistella syksyllä alkavaa toimintaa hyvissä ajoin.

Yhteistyötahot kannattaa koota yhteen ajoissa, jotta eri tahojen toiveet ja yhteistyömahdollisuudet voidaan huomioida. Kerhotoiminnan suunnittelukokouksissa on hyvä olla läsnä kunnan kerhokoordinaattori, koulujen rehtori/kerhovastaava sekä kolmannen sektorin edustajat. Suunnittelukokouksessa määritellään toimintasuunnitelma, johon kirjataan toiminnan tavoitteet, reunaehdot, vastuunjako, eteneminen ja rahoitus.

Toimintasuunnitelma

1. Yhteinen tahtotila ja mitä kerhotoiminnalla tavoitellaan

- Kerhotoiminnan sisältöjen, laajuuden ja kohderyhmän valinta

2. Koulun reunaehdot kerhotoiminnalle

- Mm. onko toiminta koulun toimintasuunnitelmassa, vai onko se harrastusjärjestöjen järjestämää toimintaa sekä muut esiin nousevat asiat.

3. Kunnan, koulun ja kerhoa ohjaavan tahon vastuut

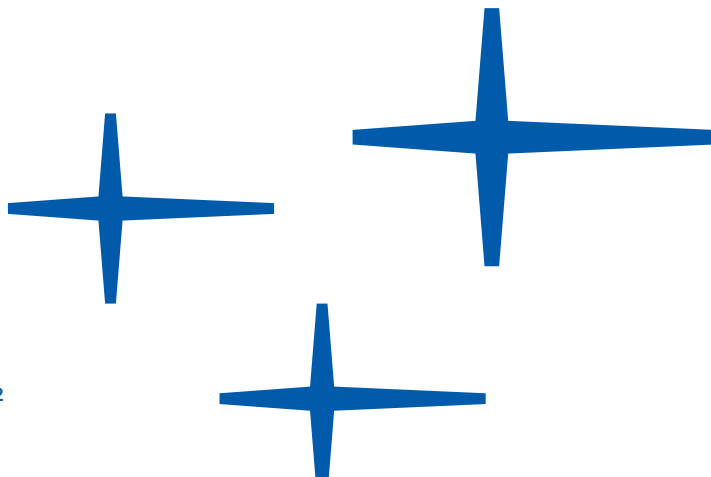
- kerhoa perustettaessa
- kerhokauden aikana
- kerhokauden jälkeen

4. Etenemisaikataulu ja toimintatavat

- Tapaamisaikataulut ja ryhmät sekä mukaan kutsuttavat tahot (seuratapaamiset / koulu-seuratapaamiset yhdessä ja/tai erikseen omina ryhminään). Valitaan ryhmille kokoonkutsujat ja sihteeri.

5. Kerhotoiminnan rahoitus

- Olemassa olevat vaihtoehdot ja miten rahoitus järjestetään.

Vastuiden jakaminen

Vastuuasioista on hyvä päättää yhteisesti heti toiminnan suunnittelun alkuvaiheessa. Tehdyt päätökset on hyvä kirjata ylös. Mm. seuraavista asioista on hyvä yhdessä keskustella ja sopia:

1. Vastuutahot: Kuka ottaa vastuulleen mitäkin seuraavista kohdista:
2. Tarkemman kausisuunnitelman ja kerhotuokioiden suunnittelu
3. Tarvittavien tilojen ja välineiden varaaminen
4. Kerhonohtajan ja kerholaisten vakuuttaminen
5. Kerhomaksun määrittäminen ja sen kerääminen
6. Suunniteltuun toimintaan sopivan kerhonohtajan/-jien rekrytointi sekä kouluttaminen
7. Ohjaajien rikostaustatietojen tarkistaminen
8. Ohjaajien korvaukset ja niistä huolehtiminen
9. Varaohjaajakäytännöt (esim. sairaustapauksissa)
10. Ohjaajien perehdyttäminen koulun kerhotoiminnan tavoitteisiin, toimintatapoihin ja järjestelyihin
11. Kerhon markkinointi oppilaille ja perheille ennen kerhon alkua
12. Kerhokauden aikana tapahtuva toiminnasta viestiminen oppilaille ja perheille
13. Kerhoon ilmoittautumisen järjestäminen ja osallistujalistan seuraaminen
14. Kerholaisten esitietojen pyytäminen vanhemmilta (esim. sairaudet jne) ja vanhempien yhteystiedot
15. Toiminnan arviointi (käytettävät työkalut/lomakkeet/toimintatavat) ja palautteen kerääminen

Ohjaajien perehdyttäminen

Ohjaajan perehdyttämiseen kannattaa luoda yhteiset toimintatavat. Kerho-ohjaajien kanssa kannattaa järjestää yhteinen tapaaminen ennen kerhokauden alkua ja sopia ohjaajien velvoitteista.

Lapset ja nuoret ohjaajina

Yläkoulun, lukion tai ammattikoulun opiskelijoita voi hyödyntää harrastekerhojen ohjaajina. Myös koulujen omia oppilaita voidaan käyttää kerhoryhmissä vertaisohjaajina. Toiminnan taustalle tarvitaan aina aikuinen, jonka tehtävänä on tukea ohjaajia ja vastata viimekädessä kerhotoiminnasta ja sen turvallisuudesta.

Opiskelijat ohjaajina

Koulut voivat sopia erilaisia yhteistyökäytännöistä oppilaitosten kanssa. Opiskelijoita voi hyödyntää kerhonohtajina mm. osana heidän opintoihin liittyvää työharjoittelua. Oppilaitosyhteistyöstä tulee aina sopia sen koulun rehtorin kanssa, jossa kerho toimii.

Opiskelijoille tulee taata riittävä tuki kerhotoiminnan käynnistämiseen ja työssä ohjaamiseen. Opiskelijoiden ohjauksen vastuu on aina joko oppilaitoksella tai yksiköllä, jossa hän on työharjoittelussa/työssä.

Olemme sopineet, että kerhoissa ohjaaja...

1. Pitää kiinni koulun yhteisistä pelisäännöistä (käytöstavat, toisten huomioiminen, jne).
2. Tekee kerhoon pelisäännöt yhdessä lasten kanssa.
3. Pitää nimenhuudon lapsille ja raportoi niistä sovitulla tavalla.
4. Tietää mistä löytyy vanhempien yhteystiedot.
5. Huolehtii käytettävistä välineistä ja kerhotilasta (esim. tilojen lukitseminen kerhon jälkeen).
6. Varmistaa, että jokainen kerholainen poistuu kerhotilasta ja ehtii esim. koulukyytiin.
7. Pitää ensiapupakkausta mukana kerhoissa tai tietää missä sitä koululla säilytetään. Ilmoittaa koulun yhteyshenkilölle, mikäli hän käyttää koulun ensiapupakkausta ja sinne tulee lisätä jotain (laastarit, kylmäpakkaukset jne). Sairaushäiriö- tai tapaturmatapausten sattuessa tietää miten toimitaan.
8. Huomioi lasten ja perheiden toiveet kerhotoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa ja osallistaa lapsia mahdollisuuksien mukaan toiminnan suunnitteluun.
9. Pitää vanhempainillan tai perhekerran kerhossa.
10. Arvioi toteutunutta kerhotoimintaa yhdessä koulun kanssa ja toteuttaa kerhokyselyn lapsille ja heidän perheilleen.

Toiminnan suunnittelu

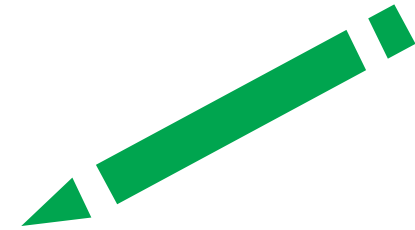
Kerhon suunnittelua tehtäessä on hyvä kirjata näkyville perustiedot jokaisesta kerhosta. Kirjaukset auttavat paitsi toiminnan laadukasta suunnittelua ja järjestämistä, myös kerhosta viestimistä ja sen markkinointia sopivalle kohderyhmälle. Myös arviointi ja toiminnan kehittäminen tulee varmemmin toteutettua halutulla tavalla, kun niistä on sovittu jo kerhon perustamisvaiheessa.

Yksittäistä kerhoa aloitettaessa kannattaa kirjata ylös. mm seuraavat asiat:

1. Kerhon tavoitteet ja linjaus toiminnan sisällöistä
2. Kuinka monta osallistujaa voidaan ottaa mukaan
3. Suositellaanko kerhoa ensisijaisesti tietyille oppilaille
4. Kerhon alkamisajankohta, kauden pituus ja mahdollinen jaksotus
5. Yhden kerhokerran kesto ja kellonaika
6. Ohjaajien tehtävät ja vastuut kerhossa
7. Harjoituskertojen sisällöt ja toimintaympäristöt
8. Kerhoon ilmoittautuminen ja mahdollinen jonotuspaikkakäytäntö
9. Viestimistavat (sähköposti, soitto tms.)
10. Toiminnan arviointitavat, vastuut ja tapaamispäivät

Kun suunnittelu etenee, on jokaisesta kerhokerrasta/tuokiosta hyvä tehdä oma suunnitelma kausisuunnitelmaan nojaten. Tämä on tärkeää etenkin, jos ohjaajia on enemmän kuin yksi ja jos mukana toimintaa järjestämässä on monia eri tahoja. Näin taataan monipuolinen toiminta ja saadaan parempi käsitys kerhokokonaisuudesta. Jokainen ohjaaja voi ottaa huolehtiakseen tuokiosuunnitelman tekemisen omasta kerhokerrastaan.

Konkreettisia työkaluja toiminnan suunnittelun avuksi.

Yhdistysten tarjoaman toiminnan kartoittaminen

storage.googleapis.com/valo-production/2017/01/lomake_seuran_paketti_koululle.docx

Kerholukujärjestyksen laatiminen

storage.googleapis.com/valo-production/2017/01/kerholukujarjestysmalleja_1-3_ip.xlsx

Kausisuunnitelman laatiminen

storage.googleapis.com/valo-production/2017/01/kerhokauden_kausisuunnitelmapohja.docx

Tuokiosuunnitelman laatiminen

storage.googleapis.com/valo-production/2017/01/tuokiosuunnitelmapohja_liikuntakerholle.docx

Muistathan huomioida myös nämä!

Lähtökohtana koulujen kerhotoiminnalle

Koulun kerhotoiminta tukee oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Se on oppituntien ulkopuolista toimintaa ja sen lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Kerhotoiminnan tulee olla monipuolista ja lasta ja nuorta arvostavaa. On tärkeää, että oppilaat osallistuvat sekä toiminnan suunnitteluun, että toteutukseen. Kerhojen tulee antaa osallistujille yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminta laajentaa koulujen tarjoamaa oppimis- ja toimintaympäristöä. Kerhoissa oppilaat voivat soveltaa koulussa oppimaansa ja harjoittaa vuorovaikutustaitojaan. Kerhotoiminta mahdollistaa kodin ja koulun kasvatusyhteistyön. Sen järjestämisessä voidaan hyödyntää laajasti eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Kerhotoiminnan tavoitteet yleisesti

Kerhotoiminta pyrkii antamaan jokaiselle lapselle mahdollisuuden osallistua ainakin yhteen harrastukseen koko perusopetuksen ajan. Se lisää osaltaan koulun yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa sen toimintakulttuuria.

Toiminnan järjestäjän on hyvä asettaa kerhon tavoitteet jo ennen kerhonohtajan valintaa, jotta hän voi rekrytoida sopivan ohjaajan. Ohjaajan tulee hallita sekä harrastuksen sisältö sekä ryhmän hallinta.

Kerhomuoto

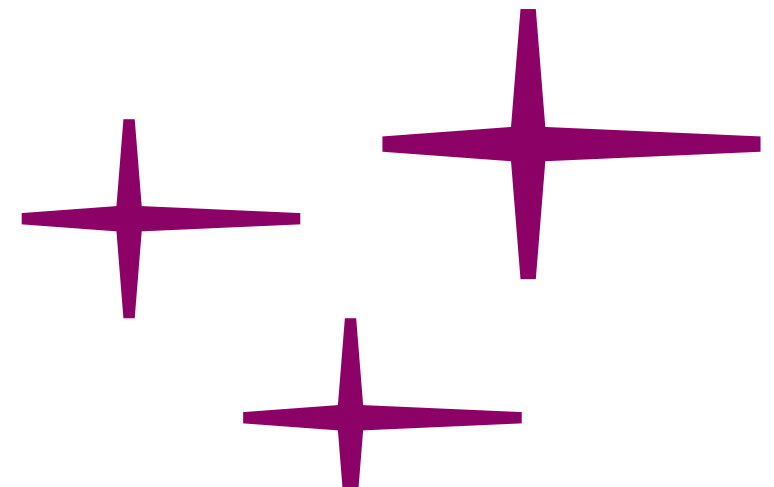
Harrastekerhot tarjoavat oppilaille vapaa-ajan toimintamahdollisuuksia kouluympäristössä tai sen läheisyydessä. Ne tarjoavat paikan tutustua eri sisältöihin ja ovat edullisia tai täysin maksuttomia.

Koulun omat kerhot ovat opetussuunnitelmaan kirjattuja ja niitä ohjaavat perusopetuslaki (§47) ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (luku: 4.6). Ne ovat harrastusenomaisia, tavoitteellisia ja koulun kasvatustavoitteiden kanssa samana suuntaisia. Koulun oma kerhotoiminta on vanhemmille maksutonta.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä erityisopetukseen otetuille tai siirretyille oppilaille 9. vuosiluokkaan asti. Toiminta tarjoaa turvallisen kasvuympäristön lapselle ennen ja jälkeen koulupäivän ja se on perusopetuslain (luku 8a) mukaista toimintaa. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lapsen kasvua ja kehitystä sekä auttaa perheitä kasvatustehtävässä.

Rikosrekisteriote

Kerhonohtajan rikosrekisteriotteen selvittämisen tavoite on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuutta. Kerhokauden keston ylittäessä kolme kuukautta tulee kerhonohtajaksi valitun esittää rikosrekisteriote työnantajalle. Vapaaehtoistoimintaa järjestävien tahojen on mahdollista tarkistaa vapaaehtoisen rikostausta laatimalla toimintaansa koskeva ohjeistus alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta turvaaviksi toimiksi sekä arvioimalla ne tehtävänkuvat, joissa rikostaustan tarkistaminen katsotaan tarpeelliseksi. Toimintaohje: lasten turvallisuutta lisäävät toimintatavat ja vapaaehtoisen rikostaustan selvittäminen www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/rikostausta-toimintaohje-2014.pdf

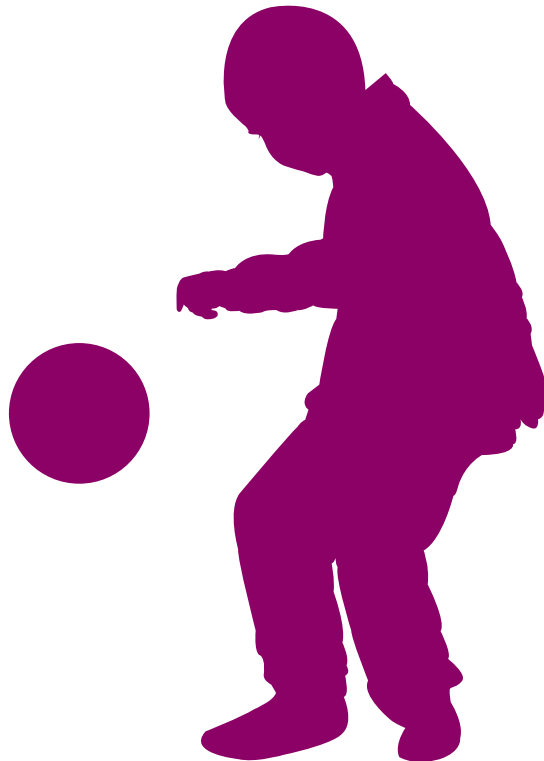

Kerhomaksut

Koulujen omat kerhot ovat maksuttomia, mutta harrastekerhot voivat halutessaan kerätä osallistumis-maksua. Toive on, että kouluilla järjestettävä kerhotoiminta olisi mahdollisimman edullista osallistujille, että mahdollisimman monella lapsella on mahdollisuus osallistua toimintaan.

Vakuutukset

Koulun ja kerhoa järjestävän tahon tulee sopia yhdessä kerhohjaajan ja kerholaisten vakuuttaminen. Koulun toimintasuunnitelmaan kirjattujen kerhojen lapset kuuluvat koulun oman vakuutuksen piiriin. Mikäli kerhoa ei kirjata koulun toimintasuunnitelmaan, kerholaistille voi hankkia erillisen ryhmä-vakuutuksen. Myös kerhohjaajan tapaturma- ja vastuuvakuutus tulee varmistaa ennen toiminnan aloittamista.

Rahoituskanavat

Kerhotoimintaa voidaan rahoittaa monilla eri tavoilla. Alla on lueteltu joitakin mahdollisia toiminnan rahoituslähteitä. Löydät näistä tarkempaa tietoa esim. Kerhojen rahoitusoppaasta (OK) sekä mainittujen rahoittajatahojen nettisivuilta.

- Erityisavustukset lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan
- Erityisavustus maahanmuuttajien kotouttamiseen liikunnan avulla
- Lasten liike iltapäivät -tuki
- Liikkuva Koulu kehittämisavustus peruskouluille
- Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset
- Liikunnallisen elämäntavan valtakunnallinen kehittämisavustus
- Seuratoiminnan kehittämistuki (Seuratuki)
- Taiteen ja kulttuurin saatavuuden parantaminen lapsille ja nuorille / lastenkulttuuri
- Valtionavustus koulun kerhotoiminnan tukemiseen
- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)
- Liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatoimien perustamishankkeet ja Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustus
- Valtionavustus järjestöille ja voittoa tavoittelemattomille vaihto-oppilajärjestöille järjestöjen toiminnan tukemiseen

Ohjaajien osaaminen

Ohjaajan taustatahon on varmistettava kerho-ohjaajan riittävä osaamistaso. Ohjaajan tulee kyetä ohjaamaan niin yksilöitä kuin ryhmää koko kerhokerran ajan. Lisäksi kerhokauden sisällön tulee olla monipuolisesti suunniteltu ja siinä tulee huomioida koulun, oppilaiden sekä heidän vanhempien toiveet.

Ohjaaja varmistaa lapsille turvallisen ja monipuolisen toiminnan. Toiminnan tulee olla mielekästä ja kehittää lasten minäkuvaa tarjoamalla paljon onnistumisen elämyksiä sekä osallisuuden kokemuksia.

Lasten Liikunnan ohjaajakoulutus

Lasten Liikunnan ohjaajakoulutus (ent. liikuntakerho-ohjaajan koulutus) liikunnan aluejärjestöjen pitämänä on hyvä vaihtoehto matalan kynnyksen liikuntakerhojen ohjaajien koulutukseksi. Koulutuksen kohderyhmänä ovat aloittelevat tai nuoret ohjaajat ja se sopii myös kokeneemmille seuraohjaajille, jos he eivät aiemmin ole ohjanneet liikuntakerhoja. Osat 2 ja 3 soveltuvat myös opettajille. Koulutuksessa keskitytään 7 - 12v. lasten liikunnan ohjaamiseen.

Koulutuksessa on 3 osaa:

- OSA 1:** Tervetuloa lasten liikunnan ohjaajaksi: Positiivisen ja turvallisen ilmapiirin luominen.
- OSA 2:** Monipuolinen lasten liikunta: Merkitys lapsen ja nuoren kokonaisvaltaisessa kehityksessä. Tuokio- ja kausisuunnitelmat.
- OSA 3:** Fyysinen toimintakyky lasten liikunnassa: Fyysisen kunnon osa-alueiden kehittäminen. Erilaiset ohjaustyylit, liikunnallisen elämäntavan muodostuminen.

Kaikissa osissa on lyhyet teoriaosuudet ja paljon käytännön harjoitteita. Jokainen koulutukseen osallistuja saa koulutusmateriaalit ja yhdistyksillä on mahdollisuus tilata käyttöönsä koulutuksessa käytettyjä Taitokorttikansiota, jotka sisältävät valmiita leikkejä ja pelejä. Koulutuksen kesto on 6h tai se voidaan tarvittaessa järjestää myös moduleissa: 2h+2h+2h. Mikäli ohjaaja on osallistunut jo oman lajin parissa seuran tai aluejärjestön pitämään Tervetuloa Ohjaajaksi -koulutukseen (2h kokonaisuus), sillä voi korvata koulutuksen 1. osan.

Lähteet

Kenttälä, Marjo. Koulun kerhokäsikirja. 2008. Kerhokeskus.

Kenttälä & Suomi. 2005. Koulu harrastuspaikkana. Näkökulmia paikalliseen yhteistyöhön. 2005. MLL.

Löydä liikunta -opas kerhokapteenille. 2011. Nuori Suomi ry.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä koulun kerhotoiminnan laatukriteerit 2012. OKM.

Valon ja Suomen Olympiakomitean kerho- ja lasten liikunnan materiaalit.

TEEMME KERHOTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEN HELPOKSI.

Lasten Liike materiaalit ja palvelut
saatavilla kaikille toimijoille.

**TAVOITTEENA JOKAISELLE
LAPSELLE HARRASTUS
KOULUPÄIVÄN YHTEYDESSÄ.**

Lue lisää www.lastenliikeiltapaiva.fi

Toimintaa koordinoi Suomen Olympiakomitea.

